[Medicinski fakultet u Rijeci]

Curriculum
2025/2026

[Za kolegij]

Uvod u palijativnu skrb

Study program:	**Medicina (R)** (elective) [Sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij]
Department:	**[Katedra za oftalmologiju]**
Course coordinator:	**prof. dr. sc. Lončarek Karmen, dr. med.**
Year of study:	**2**
ECTS:	**1.5**
Incentive ECTS:	**0 (0.00%)**
Foreign language:	**No**

Course information:

Svrha je kolegija da studente medicine što ranije počne pripremati za suočavanjem s “porazima" i “neuspjesima” struke: umiranjem, neizlječivošću, patnjom pacijenta, kao i žalovanjem za pacijentom. Studente poučava alatima za suočavanje s ovim najtežim profesionalnim situacijama.

List of assigned reading:

Nacionalne smjernice za rad izvanbolničke i bolničke hitne medicinske službe s pacijentima kojim je potrebna palijativna skrb [e-dokument] / urednica: Karmen Lončarek. - 1. izd. - Zagreb : Hrvatski zavod za hitnu medicinu, 2015. Dostupno na: http://www.hzhm.hr/wp-content/uploads/2013/07/Nacionalne-smjernice-za-rad-izvanbolnicke-i-bolnicke.pdf

Bijela knjiga o standardima i normativima za hospicijsku i palijativnu skrb u Europi - Preporuke Europskog udruženja za palijativnu skrb. Dostupno na: https://www.eapcnet.eu/LinkClick.aspx?fileticket=gKn5u42_E8A%3D&tabid=736

Buckman, Robert. Ne znam što reći – Kako pomoći i podržati umiruće. Školska knjiga, Zagreb, 1996.

List of optional reading:

- Gawande, Atul. Prolaznost - Medicina i ono što je na kraju važno. Mozaik knjiga, Zagreb, 2016. (354 stranice)
- Nuland, Sherwin B. Kako umiremo. Mozaik Knjiga, Zagreb, 2006. (247 stranica)
- Barnes, Julian. Nema razloga za strah. Naklada Ljevak, Zagreb, 2010. (276 stranica)
- Leo Pessini, Distanazija: do kada produžavati život? Adamić, Rijeka, 2004.
- M. Aramini, Uvod u bioetiku, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2009.
- A. Frković, Medicina i bioetika, Pergamena. Zagreb, 2010.
- Ajduković, Marina; Ajduković, Dean (urednici). Pomoć i samopomoć u skrbi za mentalno zdravlje pomagača. Društvo za psihološku pomoć, Zagreb, 1996. (88 stranica)
- **Fallon, M. and Hanks, G., 2014. ABC of palliative care. Malden: Blackwell Publishing (za potrebe ove nastave dostupan je i hrvatski prijevod K.L.)**

Curriculum:

[Vježbe] list (with titles and explanation):

V1.-V5. Priprema za susret s umirućima: sindrom skore smrti, agonalno disanje, terminalni nemir, znakovi smrti, žalovanje.

Psihološka spremnost za suočavanje s umirućim. Emaptičan stav prema umirućem. Stav prihvaćanja žalovanja zdravstvenog radnika za umrlim pacijentom.

V5-V10. Susret s umiranjem - praktični rad u hospiciju :: Priprema za susret s umirućima. Sjedenje uz umirućega. Razgovor s umirućim. Sažimanje doživljaja.

Stjecanje prvog iskustva s umirućim, u emocionalno zaštićenom okruženju.

[Predavanja] list (with titles and explanation):

P1. Što je palijativna skrb i tko je treba. Uvod u materiju. Definicija palijativne skrbi. Koncept palijativne skrbi: od prepoznavanja pacijenta do žalovanja. Potreba za palijativnom skrbi i tko je treba. Holistički pristup. Zašto je filozofija palijativne skrbi drugačija od one u drugim granama medicine. Prepoznavanje pacijenata s potrebama za palijativnom i/ili terminalnom skrbi. Koncept ukupne patnje (total pain). Plan skrbi. Kvaliteta života.

Razumjeti značenje bolesti koja skraćuje životni vijek i bolesti opasne po život

Primijeniti načela palijativne skrbi, koja afirmiraju život i nude pacijentima sustav potpore koji im pomaže da žive što aktivnije do smrti, stavljajući pritom naglasak na kvalitetu života i pomoć obiteljima tokom bolesti

Razumjeti važnost fizičkih, psiholoških, socijalnih i duhovnih pitanja koja utječu na osobe s bolestima koje skraćuju život i njihove obitelji

Uvažiti vrijednosti, vjerovanja i kulturu pacijenata i njihovih obitelji

Pokazati sposobnost primjenjivanja palijativnog pristupa čim je to primjereno

Uvidjeti potrebe pacijenata i obitelji za prikladnom sveobuhvatnom skrbi u terminalnom stadiju te pružiti takvu skrb.

Pokazati kliničku praksu koja promiče sprečavanje patnje bez obzira na svoju razinu iskustva

Pokazati sposobnost da se aktivno brine za pacijentovu dobrobit, kvalitetu života i dostojanstvo

Uključiti procjenu tjelesnih simptoma i dobrobiti pacijenta u rutinski klinički rad

Predvidjeti potencijalne komplikacije koje bi mogle povećati patnju te pripremiti odgovarajući plan skrbi

Ponuditi izvrsnost u skrbi na kraju života bez obzira na to o kojem je okruženju riječ.

Uvažavati pacijentove osjećaje i obzirno ih podupirati

Osnaživati pacijentove mehanizme suočavanja s bolešću

Postaviti dijagnozu i plan skrbi te, kad je to prikladno, sustavno i vješto intervenirati uz stalnu procjenu pacijentovih psiholoških i psihijatrijskih simptoma, pri čemu bi trebali uzimati u obzir prognozu bolesti te pacijentove osobne želje i okruženje u kojem živi.

P2. Psihološka i duhovna podrška :: Psihološka podrška. Žalovanje. Koncept žalovanja. Kako se žalovanje/tuga manifestira. Koje su reakcije u žalovanju. Podrška djeci. “Kutija uspomena”. Podrška roditeljima. Emocije bolesnika i obitelji u vezi bolesti i smrti. „Položaj bolesnika“-„položaj obitelji“ u bolesti. Podrška u bolesnikovoj neovisnosti, poštivanju želja i odluka o liječenju i skrbi. Primanje loše vijesti. Prihvaćanje stvarnosti. Važnost istine i iskrenosti. Zajedničke odluke o skrbi. Što je duhovnost. Što je duhovna podrška. Zašto je duhovna skrb važna u palijativnoj skrbi. Čija je dužnost pružiti duhovnu skrb. Prepoznavanje duhovnih teškoća. Religija i duhovnost. Duhovnost ateista. Duhovnost agnostika.

Uvažiti pacijentove osjećaje i obzirno ih podupirati.

Osnaživati pacijentove mehanizme suočavanja s bolešću.

Izraditi jednostavni plan psihološke skrbi uvažavajući pacijentove osobne želje i okruženje u kojem živi.

P3. Teški razgovori :: Saopćavanje loše vijesti. Razgovor o dijagnozi. Razgovor o prognozi. Razgovor o uzaludnom postupku. Razgovor o asistiranom samoubojstvu.

Poznavati glavne vrste teških razgovora.

Samostalno snalaženje u kliničkoj situaciji “ne znam što reći”.

P4. Briga za sebe :: Uzroci stresa u radu s pacijentima na kraju života. Empatija i simpatija. Moralna patnja. Sagorijevanje na poslu. Žalovanje za pacijentom. Smrt pacijenta kao medicinski neuspjeh. Suočavanje s vlastitom smrtnošću. Samopomoć i pronalaženje resursa pomoći kod stresa usljed rada s umirućima.

Prepoznavanje znakova sagorijevanja kod sebe i drugih.

Prepoznavanje vlastite moralne patnje.

Prepoznavanje vlastitog žalovanja za pacijentom.

Samostalno nalaženje resursa pomoći kod stresa na poslu.

P5. Sustav palijativne skrbi RH :: Liječnik obiteljske medicine. Patronažna služba u radu s palijativnim pacijentom. Županijski koordinator palijativne skrbi. Mobilni palijativni tim. Posudionica pomagala za nepokretne. Hitna medicinska služba u radu s palijativnim pacijentom. Bolnička palijativa. Hospicij. Volonteri u palijativi. Komunikacija, koordinacija, kooperacija i kolaboracija dionika sustava palijative.

Razumijevanje uloge pojedinih dionika palijative i načina međusobne suradnje.

Samostalno pronalaženje potrebnih kontakata i kontaktiranje pojedinih dionika u sustavu palijativne skrbi RH.

[Seminari] list (with titles and explanation):

S1. SPICT4ALL alat za laičko prepoznavanje pacijentove potrebe za palijativnom skrbi

Umjeti prepoznati potrebu za palijativnom skrbi pomoću alata SPICT4ALL

S2. Ukupna patnja.

Samostalno sagledavati glavne sastavnice ukupne patnje pojedinca.

S3. Emocije u vezi teške bolesti i smrti.

Nabrojati i opisati emocije u vezi teške bolesti i smrti kod pacijenta, obitelji, te zdravstvenog radnika.

S4. Samoća, socijalna isključenost, bezdomništvo, beskućništvo, siromaštvo, socijalna smrt.

Poznavanje glavnih uzroka socijalne patnje kod pojedinca.

S5. Značenje istine u odnosu s pacijentom.

Protumačiti značenje istine u odnosu s pacijentom.

S6. Smjernice za vođenje teških razgovora.

Samostalno koristiti smjernice za struktuirano vođenje teškog razgovora.

S7. Izvori stresa u radu s umirućim pacijentom.

Protumačiti izvore osjećaja neuspjeha i profesionalnog poraza u radu s umirućim pacijentom.

Usvojiti temeljnu vještinu samopomoći kod osjećaja neuspjeha i poraza u suočenju s pacijentovim umiranjem.

S8. Suočavanje sa smrtošću.

Vlastita interpretacija značenja suočavanja s vlastitom smrtnošću, smrtnošću bliskih ljudi te pacijenata.

S9. Timski rad u palijativnoj skrbi.

Samostalno interpretiranje uloga članova timova u palijativi (osnovni tim, interdisciplinarni i interprofesionalni tim).

S10. Mreža palijativne skrbi u gradu/županiji/regiji.

Student poznaje i samostalno pronalazi resurse palijative u vlastitoj lokalnoj zajednici.

Student obligations:

Exam (exam taking, description of the written/oral/practical part of the exam, point distribution, grading criteria):

Other notes (related to the course) important for students:

Vježbe se održavaju u riječkom hospiciju “Marija K. Kozulić”, obuhvaćaju razgovor i sjedenje uz umiruće.

COURSE HOURS 2025/2026

Uvod u palijativnu skrb

[Predavanja] (Place and time or group)	**[Vježbe]** (Place and time or group)	**[Seminari]** (Place and time or group)
17.03.2026		

P1. Što je palijativna skrb i tko je treba. Uvod u materiju. Definicija palijativne skrbi. Koncept palijativne skrbi: od prepoznavanja pacijenta do žalovanja. Potreba za palijativnom skrbi i tko je treba. Holistički pristup. Zašto je filozofija palijativne skrbi drugačija od one u drugim granama medicine. Prepoznavanje pacijenata s potrebama za palijativnom i/ili terminalnom skrbi. Koncept ukupne patnje (total pain). Plan skrbi. Kvaliteta života.:
• [P05] (17:15 - 20:15) [1413] [2292]
  ○ UUPS
 	
P2. Psihološka i duhovna podrška :: Psihološka podrška. Žalovanje. Koncept žalovanja. Kako se žalovanje/tuga manifestira. Koje su reakcije u žalovanju. Podrška djeci. “Kutija uspomena”. Podrška roditeljima. Emocije bolesnika i obitelji u vezi bolesti i smrti. „Položaj bolesnika“-„položaj obitelji“ u bolesti. Podrška u bolesnikovoj neovisnosti, poštivanju želja i odluka o liječenju i skrbi. Primanje loše vijesti. Prihvaćanje stvarnosti. Važnost istine i iskrenosti. Zajedničke odluke o skrbi. Što je duhovnost. Što je duhovna podrška. Zašto je duhovna skrb važna u palijativnoj skrbi. Čija je dužnost pružiti duhovnu skrb. Prepoznavanje duhovnih teškoća. Religija i duhovnost. Duhovnost ateista. Duhovnost agnostika.:
• [P05] (17:15 - 20:15) [1413] [2292]
  ○ UUPS
 	
P3. Teški razgovori :: Saopćavanje loše vijesti. Razgovor o dijagnozi. Razgovor o prognozi. Razgovor o uzaludnom postupku. Razgovor o asistiranom samoubojstvu.:
• [P05] (17:15 - 20:15) [1413] [2292]
  ○ UUPS
 	
P4. Briga za sebe :: Uzroci stresa u radu s pacijentima na kraju života. Empatija i simpatija. Moralna patnja. Sagorijevanje na poslu. Žalovanje za pacijentom. Smrt pacijenta kao medicinski neuspjeh. Suočavanje s vlastitom smrtnošću. Samopomoć i pronalaženje resursa pomoći kod stresa usljed rada s umirućima.:
• [P05] (17:15 - 20:15) [1413] [2292]
  ○ UUPS		

prof.phil Biondić Marin, doc.dr.sc. [2292] · prof. dr. sc. Lončarek Karmen, dr. med. [1413]		
24.03.2026		

P5. Sustav palijativne skrbi RH :: Liječnik obiteljske medicine. Patronažna služba u radu s palijativnim pacijentom. Županijski koordinator palijativne skrbi. Mobilni palijativni tim. Posudionica pomagala za nepokretne. Hitna medicinska služba u radu s palijativnim pacijentom. Bolnička palijativa. Hospicij. Volonteri u palijativi. Komunikacija, koordinacija, kooperacija i kolaboracija dionika sustava palijative.: • [P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU] (18:00 - 18:45) [1413] ◦ UUPS		S1. SPICT4ALL alat za laičko prepoznavanje pacijentove potrebe za palijativnom skrbi: • [P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU] (18:45 - 21:00) [1413] ◦ UUPS S2. Ukupna patnja.: • [P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU] (18:45 - 21:00) [1413] ◦ UUPS S3. Emocije u vezi teške bolesti i smrti.: • [P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU] (18:45 - 21:00) [1413] ◦ UUPS
prof. dr. sc. Lončarek Karmen, dr. med. [1413]		
31.03.2026		
		S4. Samoća, socijalna isključenost, bezdomništvo, beskućništvo, siromaštvo, socijalna smrt.: • [P05] (16:15 - 19:15) [1413] ◦ UUPS S5. Značenje istine u odnosu s pacijentom.: • [P05] (16:15 - 19:15) [1413] ◦ UUPS S6. Smjernice za vođenje teških razgovora.: • [P05] (16:15 - 19:15) [1413] ◦ UUPS S7. Izvori stresa u radu s umirućim pacijentom.: • [P05] (16:15 - 19:15) [1413] ◦ UUPS
prof. dr. sc. Lončarek Karmen, dr. med. [1413]		
07.04.2026		

	V1.-V5. Priprema za susret s umirućima: sindrom skore smrti, agonalno disanje, terminalni nemir, znakovi smrti, žalovanje.: • [P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU] (19:30 - 20:15) [1413] ◦ UUPS	S8. Suočavanje sa smrtošću.: • [P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU] (17:15 - 19:30) [1413] ◦ UUPS S9. Timski rad u palijativnoj skrbi.: • [P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU] (17:15 - 19:30) [1413] ◦ UUPS S10. Mreža palijativne skrbi u gradu/županiji/regiji.: • [P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU] (17:15 - 19:30) [1413] ◦ UUPS
prof. dr. sc. Lončarek Karmen, dr. med. [1413]		
14.04.2026		
	V1.-V5. Priprema za susret s umirućima: sindrom skore smrti, agonalno disanje, terminalni nemir, znakovi smrti, žalovanje.: • [P05] (18:15 - 21:15) [1413] ◦ UUPS	
prof. dr. sc. Lončarek Karmen, dr. med. [1413]		
21.04.2026		
	V5-V10. Susret s umiranjem - praktični rad u hospiciju :: Priprema za susret s umirućima. Sjedenje uz umirućega. Razgovor s umirućim. Sažimanje doživljaja.: • [P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU] (17:15 - 21:00) [1413] ◦ UUPS	
prof. dr. sc. Lončarek Karmen, dr. med. [1413]		

List of lectures, seminars and practicals:

[PREDAVANJA] (TOPIC)	Number of hours	Location
P1. Što je palijativna skrb i tko je treba. Uvod u materiju. Definicija palijativne skrbi. Koncept palijativne skrbi: od prepoznavanja pacijenta do žalovanja. Potreba za palijativnom skrbi i tko je treba. Holistički pristup. Zašto je filozofija palijativne skrbi drugačija od one u drugim granama medicine. Prepoznavanje pacijenata s potrebama za palijativnom i/ili terminalnom skrbi. Koncept ukupne patnje (total pain). Plan skrbi. Kvaliteta života.	1	[P05]

P2. Psihološka i duhovna podrška :: Psihološka podrška. Žalovanje. Koncept žalovanja. Kako se žalovanje/tuga manifestira. Koje su reakcije u žalovanju. Podrška djeci. “Kutija uspomena”. Podrška roditeljima. Emocije bolesnika i obitelji u vezi bolesti i smrti. „Položaj bolesnika“-„položaj obitelji“ u bolesti. Podrška u bolesnikovoj neovisnosti, poštivanju želja i odluka o liječenju i skrbi. Primanje loše vijesti. Prihvaćanje stvarnosti. Važnost istine i iskrenosti. Zajedničke odluke o skrbi. Što je duhovnost. Što je duhovna podrška. Zašto je duhovna skrb važna u palijativnoj skrbi. Čija je dužnost pružiti duhovnu skrb. Prepoznavanje duhovnih teškoća. Religija i duhovnost. Duhovnost ateista. Duhovnost agnostika.	1	[P05]
P3. Teški razgovori :: Saopćavanje loše vijesti. Razgovor o dijagnozi. Razgovor o prognozi. Razgovor o uzaludnom postupku. Razgovor o asistiranom samoubojstvu.	1	[P05]
P4. Briga za sebe :: Uzroci stresa u radu s pacijentima na kraju života. Empatija i simpatija. Moralna patnja. Sagorijevanje na poslu. Žalovanje za pacijentom. Smrt pacijenta kao medicinski neuspjeh. Suočavanje s vlastitom smrtnošću. Samopomoć i pronalaženje resursa pomoći kod stresa usljed rada s umirućima.	1	[P05]
P5. Sustav palijativne skrbi RH :: Liječnik obiteljske medicine. Patronažna služba u radu s palijativnim pacijentom. Županijski koordinator palijativne skrbi. Mobilni palijativni tim. Posudionica pomagala za nepokretne. Hitna medicinska služba u radu s palijativnim pacijentom. Bolnička palijativa. Hospicij. Volonteri u palijativi. Komunikacija, koordinacija, kooperacija i kolaboracija dionika sustava palijative.	1	[P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU]

[VJEŽBE] (TOPIC)	Number of hours	Location
V1.-V5. Priprema za susret s umirućima: sindrom skore smrti, agonalno disanje, terminalni nemir, znakovi smrti, žalovanje.	5	[P05] [P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU]
V5-V10. Susret s umiranjem - praktični rad u hospiciju :: Priprema za susret s umirućima. Sjedenje uz umirućega. Razgovor s umirućim. Sažimanje doživljaja.	5	[P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU]

[SEMINARI] (TOPIC)	Number of hours	Location
S1. SPICT4ALL alat za laičko prepoznavanje pacijentove potrebe za palijativnom skrbi	1	[P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU]
S2. Ukupna patnja.	1	[P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU]
S3. Emocije u vezi teške bolesti i smrti.	1	[P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU]
S4. Samoća, socijalna isključenost, bezdomništvo, beskućništvo, siromaštvo, socijalna smrt.	1	[P05]
S5. Značenje istine u odnosu s pacijentom.	1	[P05]
S6. Smjernice za vođenje teških razgovora.	1	[P05]
S7. Izvori stresa u radu s umirućim pacijentom.	1	[P05]
S8. Suočavanje sa smrtošću.	1	[P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU]
S9. Timski rad u palijativnoj skrbi.	1	[P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU]
S10. Mreža palijativne skrbi u gradu/županiji/regiji.	1	[P09 - NASTAVA NA ENGLESKOM JEZIKU]

EXAM DATES (final exam):